

Dist. XXX. Consensus qui est efficiens causa in ratione non debet esse defectivus a parte rationis.

Nec solus coactio impedit et excludit consensum. Et supra egit magister de consensu qui deficit a parte rationis. Et quoniam ex hac parte potest dupliciter deficere. Aut propter errorem in ratione. aut propter obligationem in intentione. quod aliquid

1 a. Si enim dicitur solus transfigurans se in angelum lucis credatur bonus. non est error: periculosus

DI. XX

X Ut falsum dicere quod habet errorem qui dicitur ad idolatriam. Visi ostendit se esse spiritum. et credat et adorat. **Y.** **dd.** quod magister loquitur de errore illo ita quod non procedat ultra. quod iste non est error: in ris solum facti. Vel si ultra procedat intelligit ita quod non simpliciter solum conditione. ut prope si adoret eum si est spiritus. tunc nulla est idolatria nec deceptio periculosa. Si autem ultra procedat tunc incipit esse periculum.

2 b. Si quis hereticus nomine Augustini vel ambrosii. et talis error sit periculosissimus quod si talis hereticus nomine Augustini recipit. tunc credit omnia quod sibi dicit. et ita contra fides et efficiet qui sic credit hereticus. et nullus a tali errore excusatur. **g.** **re.** **Y.** **dd.** quod si hereticus ille qui sic se offerret sibi nomine Augustini. procederet in predicando. error: si certum crederet periculum esse. quoniam tamen persona esset error: veritas in fide. Nec excusatur illis qui tamen consensum. quoniam habet consilium interiore ad quod debet recurrere et quod debet consulere. Sed si ille non procedat ultra. sed solum in generali dicat quod scilicet sententia sua tunc nullum est periculum. et si predicat et veritas in persona Augustini. potest ibi esse meritum in assensu. Tamen nota quod eadem veritate assensum aliquid alicuius fidei quod catholico de rebus meretur. assensum veritas hereticorum meretur. assensum veritas per hoc nec meretur nec demeretur. Tamen esto quod sic moyses dicit in principio creaturae. et ita est de. **Y.** ita etiam **Y.** Qui crederet quod

Opposito

Determinat varios errores qui incidit circa consensum. a

Ec solus coactio impedit vel excludit consensum. Et etiam error non autem omnis error consensum impedit. Est enim error alius persone. alius fortune. alius conditionis. alius qualitatis. Error persone. quoniam hic putatur esse homo ille. et est alius. Error fortune. quoniam putatur esse dives qui pauper est vel e converso. Error conditionis quoniam putatur esse liber qui servus est. Error qualitatis quod putatur esse bonus qui malus est. Error fortune et qualitatis coniugii consensum non excludit. Error vero conditionis coniugale consensum evacuatur. de quo conditione postmodum tractabimus. Error quoque persone consensum coniugale non admittit. ut si quis feminam nobilem in coniugio petat. et per ea alia ignobilis tradat ei. non est in eis coniugium. quia non consensit vir in ista in aliam. ut si quis promitteret mihi se venditurum aurum. et pauro offerret mihi aurum. et ita me deciperet. nunquam diceretur consensisse in aurum. **Y.** **q.** consensus non nisi voluntatis est. Sic ergo error: materia excludit consensum. ita et in coniugio error persone. Sed obiicit de iacob qui pro Rachel septem annis fuerat. et supposita est ei Lia. nunquam error pro

ne excludit coniugium cum non in causa sed in Rachel consenserit. Sed quid ibi factum in misterio gestum non ipso probe tradit. ibi tamen si non precessit. securus est consensus. nec ex illo precubitu qui consensum precessit fornicarii iudicant. cum ille maritali affectu ea coguerit. et illa pro pro affectu obitum pro soluerit. putans lege primogenitax et patris nis sperare se illi iure copulata. Excusatur etiam. quod dei consilio in misterio ita actum est. Hodie etiam excusaret ille cui officio prooris soror lectulum ei ingressa se subiiceret. quod tamen sine spe coniugii prope tuo manere cessat. ille tamen qui cognovit eam prope orantia excusatur quod prope pbat. Si enim diabolus transfigurans se in angelum lucis credatur bonus. non est error: periculosus. Quod autem vir ille in illa muliere non consenserit ex se ille ostendit. Si quis hereticus nomine Augustini vel Ambrosii. alicui catholico se offerret. eiusque ad sue fidei imitationem vocaret. si ille assentiret. in conscientiam fidei diceretur consensus. Non in hereticorum secta. sed in integritate fidei. quia ille hereticus se meretur habere. Error vero fortune consensum non excludit. Que enim nubis pauperi putans illum esse divitem. non potest renunciare. Porro conditionis. ut si quis ducat uxorem meretricem vel corruptam. quam putat esse castam vel virginem. non potest eam dimittere.

die rationis. aliquid dicit voluntas. Sed primo determinat de consensu qui fit in errore. secundo vero de consensu qui fit mala intentione et pro oppositum bona. ibi. Exposito que sit causa efficiens in ratione. Prima pars habet duas. Primo enim determinat varios errores qui incidunt circa consensum. Secundo determinat qualiter consensus marie ioseph fuerit receptus et factus. ibi. Premissis aliquid addendum est modo illi consensus.

moyses dicit mereret. quod crederet quod spiritus esset factus afflat. et ita crederet primae veritati. Qui crederet quod Aristodice nec mereret nec demereret quod adbereret sapie mundane. Qui crederet quod arrius dicit putans arrium quod fuit hereticus esse doctoris verum demereret. quod assensus est fundatus super heresim. Error vero fortune non est. Ut male dicere. quod possibile est quod aliquid consentiat in alio quam prope sola pecunia. ratio consentit. di fuit pecunia sed non ex parte prope aliis non ex parte effectus. quod si non est dives illa qui consentit prope divitias. non est consensus. ergo nec in ratione. Itaque esto quod consensus exprimeret sub conditione pecunie. deinde si non daret non esset matrimonium in conspectu ecclesie. quod pariter de se non est ita corde non est in ratione in conspectu dei. **Y.** **dd.** quod error fortune non excludit consensum. imo consensum inducit. Inducitur autem consensus a falsa estimatione ad eliciendum consensus verum. et cuius non sit in alia persona quam in hac. verus est consensus et verum est in ratione. Quod si obiicit quod pecunia est causa. **dd.** quod fides est. imo estimatio vel spes est fides pecunie. Ad illud quod obiicit si consentit spe pecunie. **dd.** quod aliquid est spe pecunie consentire. aliquid est dicitur sentire. Qui enim sentit spe pecunie supponit divitias in certitudine. et absolute elicit consensum ex voluntate et in ratione. **Y.** **q.** sub conditione si fuerit sibi ad huc consensus. et non est in ratione. nec est similitudo in hac consensum et illum.

Solutio

4

D Postea vo
expfiterur in y
ginitate pman/
ferur. // Coutra
Mar. j. Acco
pit mariam coi
ingem sua r no
cognoscebat ea
donec pepit fili
um suu pmo ge
niti. Ex hac lit
tera dupliciter
arguit. de ly do
nec. ergo p^o co
gnouit. similie
de ly pumogeni
tum. quia pmu
dicat respectu
secundi. It^o Jo
ban. ij. descendit
capharnaui ip
se r mater ei^o et
fratres eius. er
go fratres ha
buit. constat q
no^o p^o p^o et
de matre. p^o. di
cendu q nec ex
duplici vbo p^o
r icto orum ha
bitur vilissima
beretis claudia
no^o. q^o faceret
beatu virginem
post generatio
nem chisti fuis
se cognita a io
seph. s^o beretis
ista coimo irro
nabilis. q^o bea
tissima mat^o def
er^o fuit templu
dicit sp^o sancti
opi carnis vai
caret. r h^o no po
test cadere nisi
in anima impi
am r stultu cre
dere. s. tanta in
matre dei indi
ginitate. It^o er
roncum e^o r per
niciosum. r do
minus in morte
istuz erro^o eua
cuauit. qm cam
bro Job. recom
mendauit. r de
dit eu sibi in so
laciu loco filij.
nec illum dedif
set si filios ha
buisset. Qd^o er
go obijat de li.

Aug. i li.
de vichis r
co cupiscen
tys.

De pfectu
int^o eos fu
it coniugiu

Determinat q consensus
Abarie r ioseph fuerit rectus
r sanctus. b
Premissis aliqd addedu e^o de
mo illi^o p^oensus q int^o Abaria
r ioseph int^ocellit. Sane credi
pot^o si solu maria s^o etiā ioseph
ap^o d se disposuisse xginitate
suare velle. nisi de^o alit^o iube
ret. eosq^o sic p^oensusse in coniu
galē societate. vt vterq^o de al
tero reuelante sp^oisco intelli
geret q^o xginitate suare veller
nisi de^o aliter inspiraret. s^o illā
volūtate vbi s^o expfiterat^o po
stea vo expfiterur. r in xginita
te p^omaserūt. Lōsensit q^o Aba
ria in maritalē societate. s^o nō
in carnalē copulā. nisi de eadē
sp^oalit^o de^o p^ocapet. e^o etiā p^oilio i
maritalē cōsensit copulā. q^o x
ginitate suare volebat. r iō si
al^o p^oensisset in iugalē socie
tate. nisi familiare dei p^oliū ha
buisset. De q^o aug. s^o fic ait. Bra
Abaria p^oposuit se fuaturam
votū xginitatis in corde. s^o ip
suz votū si expfiter in ore. Sub
iecit se dīne dispositiōi. p^oposu
it se p^oseueraturā xgine nisi de
us alit^o ei reuelaret. Lōmittēs
q^o xginitate suā dīne dispositiōi
p^osent in carnalē copulā. si illā
appetendo. s^o dīne ispiratiōi in
vtrōq^o obediēdo. postea vo sil
cū viro labijs expfiter. r vterq^o
in xginitate p^omasit. In^o q^o vt
ait aug. p^ofectū fuit iugiu. p^o
fectū q^o dē nō in significatiōe
s^o in scitate. Sanctiora sūt em
iugia pari voto p^otinētiū. Un
aug. Qd^o deo pari voto r con
sensu voueratis. ambo p^oseue
ranter reddere debuistis. a q^o
pposito si lapsus ē ille. tu saltē
p^oseuera. nō q^o piter tpabatis.
a cōmixtiōe carnali. iō mari
tus tu^o eē destituerat. imo vo
tāto sancti^o iuges manebat
q^oto sanctiora p^ocordit placita
fuabat. p^ofectū q^o fuit Aba
rie r ioseph iugiu in scitate.
p^ofectū etiā fuit fm triplex bo
nū iugij. fidē. s. plem r sacm
Dīne em nuptiaz bonū vt ait
Aug. ipletū ē in illis pentib^o

sp^oi. fides. ples. sacm. p^orolez
cognoscim^o ipm dūm. Fidem
q^o nullū adulteriū. Sacm. q^o
nullū diuortiu. Sol^o ibi nupri
alis cōcubit^o nō fuit. q^o in car
ne pcti fieri si poterat sine pu
dēda p^ocupia. carnis q^o accidit
ex p^oci. s. sine q^o p^ocupi voluit q^o si
ne pctō futur^o erat. Et licz nō
int^ocellisset iugalis p^ocubitus
iuges tū v^o fuerat mēte non
carne. sic r pentes. q^ouis amb
dicat p^ofectū fieri iugiu p^o car
nalē copulā. In oi inqt^o mari
monio p^oinctio intelligit^o sp^oia
lis quā p^ofirmat r p^oficat p^oincto
rū cōmixtiōe corp^oalis. Sz intel
ligendū ē iugiu p^oficat cōmixti
ōe corp^oali nō q^o rū ad xitatez
vel scitatez iugij. s^o q^o rū ad si
gnificatiōe. q^o p^ofectū vniōe
chisti r ecclesie tunc figurat.
Determinat q cōsensus q^o ē
efficiens cā m^oimonij nō dz eē
defectiu^o ap^o e^o intērdīs c
Exposito q^o sit efficiēs cā m^oi
mōij. p^ons ē osidere ob quā cām
soleat vel debeat p^otrahi matri
moniu. Est igit^o finalis cā m^oi
monij cōtrahēdi p^oncipalis p^o
creatio p^olis. p^oprop^o h^o em in^osti
tuit de^o iugiu inter p^omos pa
rētes. q^o dicit. L^orescitez mul
tipli. rē. Scda ē p^o p^octū ade vi
tatio fornicatiōis. Un^o ap^ous
propter fornicatiōe vnu^o q^osq^o
h^oeat vxore suā. r vna queq^o ha
beat virū suū. Sūt r alie hone
ste cāe. vt inimicoz reconcilia
tio. r pacis reintegratio. Sūt
etiā r alie cāe min^o honeste p^o
pter q^o aliq^o cōtrahit. vt viri
mulierisq^o pulchritudo q^o aios
am ore inflāmatos sepe ipellit
inire cōiugiu. vt valeāt suū ex
plere desideriu. Quēst^o q^oz di
uitiaz possessio frequēter ē cō
iugij cā. r alia m^ota q^o cuiq^o dili
gentiā adhibēti facile ē discer
nere. Nec ē assentiendū illis q^o
dicūt nō eē iugiu q^o p^o p^o has
causas minus honestas p^otra
hitur. Constat enim ex premis
sis coniugium fieri ex cōi p^osen
su verbis de p^onti scilicet exp^ores
so. q^ouis amor ad h^o attraxerit.

donec dicenduz Aug. i li.
q^o dicit terminus de bono cō
incertū sicut ibi iugali.
Dixit dñs dño
meo sede a dex
tris meis. donec
ponā. cōstat q^o
post hoc seder
bat a dextr^o. Si
militet dico q^o
p^omo genit^o p^o
uar o^o dīnem ad
anteri^o. nō po
nit ordinem ad
posteri^o. r ideo
p^omo genitus
appellat. q^o do
minus erat fm
legē offerend^o.
Et si tu obijit
as q^o habuit ali
quos fratres.
ddm q^o frēs vo
cant ibi. p^o p^o q^o
in secundo gdu
vel in tertio.

Lōmittens
ergo xginitate
suā dīne dispo
sitioni. cōsensit
i carnalē copu
lam. Et hoc vi
det^o q^o saltem su
erit mente cor
rupta. q^o dicit
re cōblasphema
Item videt^o sibi
cōtradicere. q^o
paulo ante dicit.
consentit Ma
ria in maritalē
societatem. sed
non in carnalez
copulam. ergo
falsum dicit nūc
p^o. dicendū q^o
illud verbū au
gustini intelligit
nō q^o p^ogo cōlen
scit vt ipam co
gnosceret. quis
nūc credo h^o p^o
saz voluisse. nec
deū sibi h^o sp^o
rasse. s^o p^osentit
i cōiugalē socie
tate siue i mura
am copoz p^o
tem q^o ordinara
erat ad copulaz
carnalem nō ra
men ordinario
ne necessarii.

Sci. i
Lof. vj

sus qui transfert corpis partes in altera est consensus. q
 dicit accipio te in meam. s3 nullus pot accipere aliquam i
 sua nisi qui facit se sua. q absq consensu mulieris nullus e
 consensus viri. **I**tem quantum vendam tibi aliquid non fit
 contractus nec astrictio nisi tu emas. q pari ratione nunq
 transferat partes viri in muliere nisi mulier consentiat. Si q ipa
 10 e coacta. non vi e obligatio aliqua. **R**. ddm q qre
 veru consentia in remittit fiat iudicium. e qre veru mri
 motale visulu claudicat vt ex pre sit solidu. r ex pre rri
 nu. r h e qre veru aliqd sit vir cur? no e vro. r aliq sit vr
 or. q no habet vir. r h e in seipsa questio soluit p eo q in
 ea opposita implicat ppter natura mrimotalis viculi
 qd e relatiu r mutu. qd sigt ipa copatio r claru vro
 nis ad viru. dico igit q mrimou no pot esse claudu qru
 ad vinculu. q si mulier in vita e r i dissensu pfeuerat ta
 signo q cord. nullu e mrimoni. **N**ec vir acquirit po
 testate aliquam in alteru p eo q in altero extremo defuit
 consensus. **T**u pam? no se habet p modu efficiet s3 dispo
 net. r ido si scds adueniat ruc pficit mrimou p eo q ta
 habz consensum mutu qd e eius pncipi copletu. r ex tuc
 vir obligat. r ei iudicium ad consentia i psona alta gnat
 11 Ad illd qd obi q pr renuicare iuri suo dd. q huic iuri
 no renuicat nisi p yoni aut mrimou. r qm i tali consensu
 n e yoni nec est mrimoni. r nemo e q accipiat illd ius.
 12 ido tunc consensus nullu pot p se iudicium generare. **A**d
 illud qd obi q prs transferat p consensum ani. ddm q i
 traslatioe prs huius duo sunt. s. donatio r acceptio.
 Quatu ad donatioe attinet h e s. n. p. q. qru ad re
 ceptioe h e consensus alieni. r quille no e ubi. ideo no e tras
 13 latio. Ad illd qd obi si illa consentiat. ddm q tuc incipit
 obligari. r no rone consensus alieni. s3 rone sui q pces
 ferat in actu r erat in habitu. qui et si non obligaret
 quia non erat qui acciperet. ideo alieno consensu adue
 niente ille consensus h3 yun obligadi qruis p? no haberet
 14 Possz in dca q in tali casu consensus viri renouari debz
 vl sbo vl signo. **A**d illd qd obi qd efficit consensus
 ddm q si ille no obliget h no est pfectu intentiois
 q no sic sufficiens e intentio. s3 q no est mutu. **A**d il
 15 lud qd obi de vinculo charitatis. ddm q charitas put
 est viculu qd facit vnu corp? spirituale. nuq est quin
 sit in vroq extremo. alioqn no facit vnu. Et in mri
 monio sicut vnu sps? r spsa. r sigt i iudicio dei r aie q
 nuq claudicat. id nll est consensus qru ad vim sacrameti
 si liberat h3 in vna psona r coactione in alia.

Questio. iij.

Utr aliqd possit ad mrimou copellig pceptu patris.
 Et voco h p pulsiões vt obedire teneat. Et q sic v3. q
 Bn. xvij. di q ysaac vocauit filiu suu iacob. pcepit q
 ei dices. ne accipias vxore rē. stat q ysaac no pcepit
 nisi qd potuit r abuit q pot h filio pperere. **I**tem l. o. l.
 iij. filij obedire pennb? vestris p omnia. q in omib? q no
 se salutē teneat pū filij obedire. **T**u glo. placet de si p
 omnia obeditis. ita tñ si dno obeditis. Si q mrimou n e
 ptra salutē. p3 rē. **I**tem sicut sc3 p spualis respectu.
 mrimou spual. ita p carnalis respectu carnal. s3 dñs
 papa pot pape alicui sub pca excoicatioe q epatu ac
 cipiat. q sic carnal q filij cu muliere q vult rtrahat. **I**tem
 itul? q d iuraz se obligat p alio q n e ei obligat. vt si iu
 rari p extraneo q ipe ad scdm Dyoni suu ier. si q pentes
 iurap filijs q vi q filijs suis possint pperere. vt iura
 metra sua abeat implere. **I**tem si aliqd rtrahat spsa

lia cu aliq nodu e mrimou contractu r tñ p ecclesiasticis p
 ceptu copellig ad rtrahedu si q pot copelli ab epō pari
 ratione vi q possit pelli a pte suo. **L**etra in co in q pa
 res sum? vñ? no tenet obedire madata alteri. **S**3 qru
 ad ius mrimou oes st pares. q no vi q p possit filio
 ipare. **I**tem pte impate mrimou. filij sine pco pot ca
 sutare vouere. q no tenet pū obedire. **I**tem filij si vult
 religioem intrare no tenet pū defmari religioez obedi
 rcimo in qua cuq pot sine pco intrare. q raleyoni e spō
 taneu. **S**i q mrimou debz ee libez. p3 rē. **I**tem nemo
 pot me pcellere ad ppetua futute. s3 vir co q rtrahit
 cu vxore dat ei sui corpis ppetua partes. q no vi q in
 h teneat qd alicui obedire. **I**tem si tenet obedire. tuc
 sponsalia p partes contracta absq consensu filioz nu
 bent essent stabilia. s3 h e contra iura canonica r civilia. r
 go rē. **R**. ddm q sic ostendit rones vltime mrimonij 16
 r tante obligatioe q in illo rtractu pstitit r ido n e p
 pcedu a parentib? filio pcepto obligatioe q rtrahat. qz
 pot cauere si vult. r itez si vult rtrahere ad huc pceptu
 tu no pot pū ad rtrahedu cu hac vl cu illa cu obligat.
 nisi charitas vl rōnabilis causa cu liger. vl pmissio ip/
 sy voluntaria. **R**atōnabilis aut causa ligat. qn p3 bz in
 iudicatis. r no pot euadere nisi filij cu cofanguinea iuri
 ei rtrahat. **U**el qn paf pphibet filio ne rtrahat cu mli
 re mala ob pmissioez voluntaria. vt qn ipemet se obligat
 rtrahedo spsalia. iudicium sibi generat in hoc q incho
 at mrimou vñ tenet ad cofumadu. r ad h copelli pot p
 madata ecclesiasticu. **E**t p hoc p3 r pōsto ad pnu in co
 trariu r ad vltimu. **N**az ysaac rōnabilit pceptu illd qd
 iacob alias tenebat facere. tu p malicia mliet. tu etu
 am q semē ebanaan de terra illacrar dispēdēt. r illd
 clare insinat inerru. r clar? i quoda libello q d rēcti
 17 motu p iarchaz. **A**d illd qd obi de obidientia r pccu
 pū. ddm q illa distributio intelligit soluz qru ad ea q
 se de parerna honorificatioe. r qru ad ea q spectant ad
 regimē familie. **S**i at qru ad alia intelligat. p silu e no p
 ceptu. r h inuit glosa q dicit placet de rē. **A**d illd qd
 18 obi de mrimonto spuali rident aliqui q papa no pot p
 cipere qz consensus e libez. s3 post susceptione. pot p
 pere administrationez. **S**3 in istud no vi securu dicere
 cu tora die vidcam? fieri rtrariu. **E**t ido dicit aliq q
 simpliciat pot pperere. **N**ec e sile de parte carnali. qz p
 spualis pntis plenitudine sup filios suos h3 apli? q
 pater carnalis. **E**t pterea no est rata seruire r ta induu
 sibilis copula in mrimoio spuali sicut in carnali. r hoc
 p3 q: papa pot deponere r absoluerē ab epatu. **T**ertio
 mod? dicit e q vbi rōnabilis causa e. s. necessitas vel
 cois vtilitas potest pceptu. r ille tenet obedire. r qm sem
 per psumedu e q rā? p3 ce causa rōnabilit moueat nisi
 expresse appareat rtrariu. crededu e q subdit? obedire
 tenet. **E**t si sciret se insufficientē r indignu r videret sibi
 imminere piculum aie. crededu e q non tenet obedire.
Dec eni obediētia modicu aut nihil de suo d3 hre. mai
 rime tpi? modernis dicit qd tñ sit. no e simile de isto
 mrimonto r de illa ratione tā visa. **A**d illd qd obi de 19
 iuramento infra patebit. q nullu e roboris. s3 cuiusda
 solaci r solentitatis. qn partes iurant p paruulis. nec
 obligantur ad aliud nisi q bona fide ad hoc laborabūt
 q matrimonium compleatur. **A**ltimum patet. quia
 talis sibi p iudicium generauit ex propria obligatioe.

7 f Jacob qui rachel decoꝝ facie ⁊ venusto aspectu amavit. Quicqꝫ hic virum peccaverit. ⁊ qꝫ sic viderur. quia magister dicit in littera qꝫ pulchritudo proculdu bio est causa minus honesta propter quam contrahit matrimonium. Item fallax gratia ⁊ vana est pulchri

Sci. xxix.

Deut. xxi.

Mal. fi.

ma factz

cuus rei documentum restat f Jacob qui rachel decoꝝ facie ⁊ venusto aspectu amavit. eã qꝫ multũ diligẽs ait. Seruã tibi p rachel septẽ añis. In De uteronomio etiã legiẽ. Si vid ris in medio captiuoꝝ mulie rẽ pulcra ⁊ amaueris eam. vo luerisqꝫ vxore habere. ⁊ introdu ces eaz in domũ tuã. Et licet sine nõ bono pꝫ abaf cõ

HD intelligentiã pñtis distinctiõis tria querun tur. Primo querit de cõsensu illo qẽ cũ errore. Secũdo qñt de cõsensu ygmus marie. Tertio de cõsensu illo qẽ est ex libidine.

Questio. j.

Utrũ cõsensus errone⁹ faciat mĩmonũ. Et qꝫ non vñ qꝫ cõsensus sequit cogitationẽ. qñt qẽ cõsentit. cõsentit i cũ de qẽ cogitat. sũ credẽs hunc esse aliũ de illo cogitat. ergo cõsentit in illũ ⁊ nõ in hunc. ⁊ sic rẽ. Itẽ volun tariũ eãur pncipiũ eĩn ipso cognoscere singula. ergo inuoluntariũ vbi nõ eã cognitio. sũ vbi errat nõ cogno scit. ⁊ sic nõ eĩbĩ rõ volũtariũ. ergo nec mĩmonũ. Itẽ p hũ de rõne inuolũtariũ. qd fit p ignorãtiã qẽ p vio lentã. sũ illud ipedit. ergo ⁊ istud. Itẽ ad hẽ auctoꝝ tas qẽ dicit hẽ sicut habet cã. xxix. q. j. p. totum. Contra isaac credidit bñdicere esau. ⁊ tñ bñdicẽdo iacob bñdi ctus est. ergo a fili qẽ credit ducere vñã vxorem ⁊ ducit aliam. vxor ei⁹ eã. Itẽ iacob credidit cognoscere rachel elem ⁊ cognouit lyam. ⁊ tñ mĩmonũ fuit. ergo rẽ.

Itẽ hoc oñdit rõne. quia qẽ peccat p ignorantã nihil omin⁹ peccat ⁊ nõ excusat. ergo nec mĩmonũ infrun git ppter erroꝝ. Itẽ obi qꝫ rustice credẽs cupũ au rum. emit cupũ nõ aurũ. ergo sũr videt qẽ mulier credẽs petũ eã martũũ cõsentit in petũ. Itẽ si cõsensus errone⁹ ipedit inõhũ erroꝝ. ergo vbi cõpẽ eã erroꝝ eĩn pedimentũ. ergo si credit cõtrahere cũ diuite ⁊ cõtrahit cũ paupẽ. videt qẽ nõ fiat cõtractio mĩmonũ. Iuxta hẽ quẽt. qẽ erroꝝ impedit. ⁊ vtrũ erroꝝ nobilitatẽ impe diat mĩmonũ. videt eĩm qẽ nõ cũ sit erroꝝ qũtatis. op/ 8 positũ aut dicit magr in littera. Itẽ dõm qẽ erroꝝ põr eã duplĩr in cõsensu. Aut erroꝝ circa psonã. aut circa p pñtates psonẽ. Si sit erroꝝ circa psonam. talis cõsen sum tollit ⁊ mĩmonũ impedit. Que eĩm cõsentit i ali quẽ credens ipm esse aliũ. pñtate affect⁹ ei⁹ iungit ei de quo credit ⁊ in cũ cõsentit. ⁊ ideo nõ est ibi mĩmo niũ pro eo qẽ non est cõsensus mutu⁹. Ad hoc aut qẽ sit erroꝝ psonẽ necesse est qẽ duplex psona occurrat. Una i aspectu exteriori. altera in exteriori. ⁊ talis erroꝝ facit cõ

honestã. quia debet hoc intendi in matrimonio. sed filioꝝum procreatio vel aliquod simile. ⁊ hoc iterũ or dinatum est ad diuinum obsequium. Si autem sic uti ducens. potest esse sine peccato ad minus graui p co qꝫ pulchritudo naturaliter attrahit animum ad amõẽ

iugũ. qñ species attrahẽt mo uet aĩm. piugũ tñ bonũ est. qz vita mala vel intentio puer sa alicui⁹ factm nõ paminat. Ita buit aut piugium. Marie ⁊ io seph alias causss spales. s. vt xgo solatio viri sustentaret. ⁊ vt diabolo partus celaret. vt ioseph eẽt testis castitatis. de fendẽs eam ab infamia suspi cõis. ne vt adultera dñaret.

si amor talis sit complacẽtie non multum intensus. non est culpabilis. Si quis autem dicat qꝫ Jacob ibi venaliter peccauerit. nõ est multum improbabile. Et nota qꝫ mul te possunt esse cause inducent res qẽ sine peccato inducunt.

dum tñ nõ sistat in eis scilicet gratia. pulchritudo. di uitie. merces. sapientia. virtus et mores. sed virtus et mores. super oia sunt attendendã.

sensum ⁊ volũtatẽ diueri ab eo qui exteri⁹ apparet. p eo qꝫ cõsensus ois ⁊ volũtas aliquã cõsequit cognitioẽ. In iusta eĩm vt dicit aug⁹. diligere possum⁹. incognita neqꝫ. Si aut sit erroꝝ pñtatiũ psonẽ tñs erroꝝ nõ oĩno tollit cõsensũ. ⁊ ideo nõ oĩno ipedit mĩmonũ nisi qñ eã erroꝝ cõditioẽs siue seruitutis. Quare aut iste erroꝝ: ma gis impedit qẽ alius infra dicit. Ad illud qẽ obi de benedict: eã iacob. dõm qẽ nõ est sile. qz benedictio est op⁹ dei. ⁊ pñtate illi debebat que ignorãs bñdicẽ bar. idẽ isaac benedictõẽ postmodũ firmavit. sed cõ sensus est opus psonẽ qñũ ad iudiciũ potẽs errare. ideo nõ est simile. Ad illud quod obi qẽ iacob cognoscẽs lyam errauit ⁊ tñ mĩmonũ fuit. dõm qẽ nõ ex coitu su ir mĩmonũ. sũ postmodũ iacob cõsentit in illã quã ig nouerat. ⁊ rursus fuit pio prima. Ad illud quod obi qẽ ignorãtia nõ excusat a culpa. dõm qẽ ignorãtia turis nõ excusat. Sed tamẽ ignorãtia psonẽ ⁊ facti ad hibita diligentia excusat. vt si quis cognoscit aliã credẽs cognoscere suã. sic in pposito. Ad illud qd obi qẽ qui credit emere aurũ rẽ. dõm qẽ nõ est simile dupli ci ex causa. Primũ qẽ rusticus nõ cogitat de auro nisi in generali. sed de cupo in speciali. Sũ mulier errãs in pe rro cogitat de martino in speciali. Præterea cõsensus qẽ est act⁹ volũtatis interior sequit extimationẽ ⁊ credulit atẽ sũ emptio est act⁹ exterior: qui cõsequit cõtractũ ex terioꝝe circa rem. Si tñ rustice mĩmonẽ faceret de auro tra qẽ mĩmo de auro fieret in cõtractu. ⁊ ille videret aut calcũ pro auro tñc nõ teneret cõtract⁹. immo teneret dei cipiẽs ad restitutionẽ. ⁊ qñ ad hoc est simile hoc est qẽ magister introducit illud p simili in ipsa littera. Ad illd qd obi quis erroꝝ impedit paret respõsio ex pñdicit. Qñ querit de nobilitate. dõm qẽ circa nobilitatẽ cõ tingit errare dupliciẽ vt patet p creplũ. mlier eĩm qẽ cre dit hũc que videt esse filiũ regis anglie dupliciẽ potest errare. Aut eĩm cognoscit personã filij regis anglie vi su vel auditu. ⁊ tñc in veritate cõsentit in illũ. qẽ de illo co gitat. et tunc est erroꝝ psonẽ. ⁊ non est matrimonium. Aut personam eius non cognoscit. sed solum cogitat dignitatem. ⁊ credit hunc quem videt habere illam du

gnitatem et nobilitate. et tunc non consentit nisi in hunc et erro: ppteratis non substantie. Quod ergo obicit credit hunc alium esse falsum est. scilicet alterum. quia nobilitas non est substantia sed accidens.

Questio. ii.

Utrum consensus matrimonialis beate marie deo fuerit placidus et in se honestus. fuit enim hoc ordine. Primo virgo vouit. secundo nupsit. et nupsit ipsi ioseph. Primum fuisse reprobabile in hoc quod vouit. quia sicut dicitur: **Mar. xj.** Lex et prophete vsq; ad iohannem. videtur quod beata maria in principio erat sub lege sed in lege sterilis erat mala dicta sicut inuit Deut. vj. si dum vouit videtur quod iurauerit maledictione. **Hic** votum castitatis est consilio. sed consilia primo a christo sunt promulgata et in predicacione euangelica. videtur quod ante christi aduentum virginitates vouere ad virginem non pertinebat. **Item** vltimus non videtur bene fecisse quod nupsit alij. primum propter periculum. quoniam mulier que vult virginitatem seruare. cum periculo peccati sui corporis viro tradit. et maritum cohabitando. si beata virgo vouerat. periculo se committebat. quoniam cum viro cohabitabat. **Item** peccatum est carere omni consortio viri sui quod ad societatem suam quod ad copulam. quod aliquo modo viro adheerere. si decebat matrem domini esse perfectissimam. nullo modo deuit viro alij cui esse nupsit. **Uterius** videtur quod tali viro non debuit nubere. quoniam virgo maria erat cognata elizabeth que erat vxor sacerdotis Zacharie. sicut dicitur: **Luce. j.** sed persone que erant de diuersis tribubus non debebant simul contrahere. sicut probatur per illud quod dicitur: **Nucri vlti.** cum ergo ioseph esset de tribu iuda vixit et in maria iudeo. vixit quod male fecit beata virgo quod illi nupsit. **Item** beata maria erat ex stirpe regali ex progenie dauid sicut carat ecclesia. regali ex progenie maria. scilicet ioseph fuit faber sicut dicitur: **Matth. xij.** si non decet virgines de regali stirpe fabricari desponsari. videtur quod beata maria virgo inconuenienter nupsit. **Item** dominus quod hoc votum quod in illo matrimonio gestum est. familiari consilio spiritus sancti est factum. **Primo** namque deuit virginem deo virginitatem vouere triplici ratione. **Prima** est vt esset decentissimum habitaculum. Quia enim sapientia candor est lucis eterne et speculum sine macula. quam decebat vt ex matre in corrupta et re et voluntate firma conciperet. perfecta autem in corruptio voluntatis in voto consistit virginitatis. **Secunda** ratio est vt esset mulieribus totius virginitatis exemplum. sicut enim deus pater christi viris preposuit in exemplum. sicut eius matrem in exemplum preposuit mulieribus. et quoniam hec est maxime imitanda et laudanda. votum virginis in illa esse debuit. **Tertia** ratio est quod debet in ea esse omnis nobilitatis et sanctitatis privilegium. absit enim quod aliqua alia virgo beatam mariam excellat. immo altissimus qui fundauit eam. omnis dignitas privilegium adornauit. vt sicut ipse eam pro ceteris adamauit sic ipsa omnibus esset sanctior. et amabilior vniuersis. **Unde** circumscripta maternitate dei ad huc ipsa pro ceteris sanctis debet amari et laudari. et ideo spiritus sanctus quod alij inspirauit virginitatis. votum. ab ea non retinuit celatum. **Non** solus autem conueniens fuit vt voueret sed etiam nuberet ex triplici causa. **Primo** propter signationem. secundo propter infamie vitacionem. tertio propter diuinitatem consilij occultationem. **Propter** signationem. quia ecclesia est spiritualis sponsa et virgo et mater et hoc signari debuit. et nulla ad hoc signanda ydonea fuit nisi hec que simul fuit virgo et mater et ideo vt perfecte signaret debuit etiam de sponsari. **Secunda** ratio est propter infamie vitacionem. quia vt dicitur: **Berni.** omnes credidissent quod esset fornicaria. et non

decebat huiusmodi credi de matre dei. nec etiam de christo quod esset natus ex adulterio. tolerabilius autem fuit ad tempus credi. quod esset natus ex coniugio. **Si** enim ergo fuisset infamata et filius eius tunc color excusationis phariseis esset relictus. et velamentum ipsius mulieribus infamibus. **Tertia** ratio est propter consilij diuini occultationem. ne aduersario notum fieret consilium dei. **Doc** autem occultatum fuit aduersario per hunc modum. quia sicut **Berni.** dicitur: **Non** poterat non latere diabolus. quod non sciret hoies. vnde per hoies scire non potuit. nec per se. quia a hunc peul repellebat. **Deces** etiam fuit vt tali homini nuberet triplici ex causa scilicet ratione generis. et ratione fidelitatis. et ratione paupertatis. **Ratione** generis. quia erat de tribu iuda. et de semine dauid. et propter hunc breuiter hunc. et per ipsum descripta est genealogia christi. quod non debet per feminas describi. sicut **Hiero.** sup **Mar.** dicitur. **Secunda** ratio est. quia fuit vir castus et iustus. sicut dicitur euangelium. et vt esset hunc in solacio et in testimonio eunti in egyptum. **Dicitur** etiam a deo in viro. **Tertia** ratio est propter paupertatem. quia christus qui super omnia venit descendere superbia. non voluit vocari filius regis. sed magis filius fabri. in quo ostenditur humilitas. et etiam ipsius hunc gloriose. et confusa est mundum non superbia. **Et** his patet obiectiones. **Ad** illud quod obiicitur primo quod non debuit vouere. quia hunc spectat ad euangelium. **Domini** ergo sanctissima non erat sub lege. nam quod sub lege erat quod legis auctore genuit. **Et** rursum. si illi qui spiritus dei aguntur non sunt sub lege. cum hec esset plena spiritus sancti. non pertinebat ad legem sed ad euangelium quod ab ipsa infantia in corde ipsius scripturatum dicitur. ipse scilicet spiritus sanctus. **Ad** illud quod obiicitur de periculo et imperfecto. dico quod ergo certificata fuit vt vel inspiratione diuina. vel reuelacione angelica de ipsius sancti ioseph continetur. et ipsa de se certa erat. quod nullum omnino carnis stimulum sentiebat. et ideo sine omni imperfectione et periculo nubere poterat et debebat. quoniam dicitur sic inspirabat. **Ad** illud quod obiicitur de genere sacerdotis. **Domini** quod verum est ex parte matris. scilicet ex tribu dauid ex parte patris. et ideo illi nubere debuit et potuit etiam sine lege. **Prout** etiam puella de genere sacerdotum sub illa lege non orabantur. nec etiam ille ad quos non spectabat hereditas. propter hoc quod lex illa instituta fuit ne confunderent hereditates. **Ultimum** patet.

Questio. iij.

Utrum consensus libidiniosus sit causa matrimonij. vtputa cum aliquis consentit in aliqua propter diuinitas. vel propter pulchritudinem. **Et** quod non. videtur. quia consuetudo matrimonialis est a deo. vt patet per illud quod dicitur: **Mar. xij.** Quos deus coniungit homo non sepe. sed coniunctio libidinis non est a deo. hec autem coniunctio vel consensus venit ex libidine. quod est inordinato amor. **ergo** etc. **Item** cuius causa mala ipsum quoque malum. **Unde** si radix mala. et ramus opis malus. sed consensus iste est malus. ergo non efficit matrimonium nisi malum. sed matrimonium non est malum cuius sit sacramentum. ergo etc. **Item** matrimonium spirituale contractum interuenire auaricia et pecunia omnino rumpitur. et non debet stare. sicut patet in episcopo symoniaci. ergo pari ratione matrimonium carnale quod est signum illius. **Item** matrimonium est signum coniunctionis christi et ecclesie. sed ecclesia non coniungitur christo nec christus ecclesie nisi amore casto. ergo etc. **Contra** hoc videtur sacra scriptura. quia dicitur **exph. se. Berni. xix.** quod Jacob propter pulchritudinem consentit in rachelem. **Similiter** in **Deut. xj.** si videris mulierem pulchram. **Item** hoc ostenditur duplici simili. quia qui baptizat alium intentione lucrandi vere baptizat. et intentio est necessaria ad baptismum. sicut consensus

14

Handwritten marginal notes on the right edge of the page.

ad mrimoniū. ergo rē. **I**tem meretriciū q̄ p̄dicat. amo
re pecunie p̄dicat r̄ p̄fert euāgelū verū. r̄ credēdū ē ei.
ergo si amo: libidinofus nō deprauat euāgelū in p̄di
cante. nec mrimoniū in cōsentiente. **I**tem si requir̄ cōsen
sus casti? ad mrimoniū pari rōne r̄ charitas. ergo non
poterit h̄ sacm̄ p̄fici nisi ab h̄m̄ibz charitatē. qd̄ nō ē
21 in aliq̄ sacro. R̄. dōm q̄ cōsensus libidinofus d̄ du
pliciter. aut q̄ intēdit libidinē p̄ modū finis r̄ obiecti.
viz q̄ talis cōsensus nihil q̄rit nisi carnalē copulā ex
torq̄re. nō vrozē ducere. r̄ iste p̄uat intentionē cōtraben
di. Alio mō d̄: libidinofus. q̄ r̄ si cōsentiat in aliquaz
vt ducat in vrozē. n̄ h̄ nō facit propter seruandā casti
tatē s̄z propt̄ explendā cupiditatē siue volūtātē. Pri
mus cōsensus ē cōtra sacm̄ veritatē. secūdo? ē cōtra vtili
tatē. nō cōtra veritatē. De cōsensu aut̄ illo ē h̄ p̄mo. non
q̄ carer̄ intētiōe cōtrahēdi. s̄z q̄ intēdit cōtrahere intētiōe
libidinis. iste aut̄ nō aufert q̄n̄ sit mrimoniū. **U**n̄ cōco
22 dende sunt rōnes h̄ pbātes. **A**d illd̄ qd̄ obr̄ q̄ mri
monium ē a deo. r̄ h̄ a libidine. dōm q̄ in cōsensu duo
sunt. s̄. substantia cōsensus. r̄ circūstātia mala. q̄z propt̄

pecuniā vel luxuriā. Substantia actōis ē bona. r̄ q̄ dō
r̄ hec ē cā cōsensus. Circūstātia vō nihil facit ad h̄. vñ
nec iuuat. nec ē cā. **U**n̄ ex h̄ p̄z sequēs. q̄ cōsensus non
ē cā mrimoniū s̄m̄ id qd̄ h̄z maliciofitatis. s̄z s̄m̄ illd̄ qd̄
h̄z bonitatē. **Q**uo d̄: q̄ opa exteriora recipiūt q̄liratē 23
ab interiori verū ē s̄m̄ q̄ sunt opa rōnis q̄ ordiant̄ i finē
r̄ p̄cedūt ab ipsa volūtate in p̄p̄i bona p̄ ordinationem
in finē bonū. nō in q̄stū mala. **A**d illd̄ qd̄ obi dem̄i 24
monio sp̄uali. dōm q̄ nō ē s̄tle. **P**rimū. q̄z ibi requir̄ di
gnitas p̄one r̄ honestas q̄ debite tractare debeat sacra
Secūdo vō q̄ illd̄ sacm̄ ē sp̄uale. r̄ officiu; ad qd̄ eligif
ē sp̄uale. r̄ sponsa sp̄ualis. id̄ q̄n̄ introduct̄ p̄ pecuniā
oīno repellit. nō sic ē in mrimonio carnali. ad qd̄ nec p̄
sone dignitas. nec officiu; sp̄uale ē. **E**t iterū. **N**ō dat̄ gra
p̄ eū modū p̄ quē in alijs sacris. s̄z solū auxiliū gr̄e. sicut
sup̄ in p̄ncipio visū ē. nisi forte rōe h̄ndictōis adiūcte
que videntem faceret symoniacū. **A**d vltimum re 25
spondendū q̄ nō est signū rōne oīm conditionū s̄z rati
one indiuisibilitatis. ideo nō oportet q̄ ex castitate vel
ex charitate conueniant.

Dist. XXXI. De matrimonio s̄m̄ cām finale
q̄. ū ad bona cōiugij cōmuniter.

Dist hec de bonis cōiugij q̄ sunt r̄ q̄lit̄ coitū ex
cūsant. **S**upra egit m̄gr̄ de cā formali r̄ effu
cāte iugij. h̄ agit de cā finali propt̄ quā. r̄ hec
ē triplex bonū. Diuidit̄ aut̄ hec ps in duas. In p̄ma
agit de bonis iugij cōiter. In scda de bonis fidei speci
aliter. infra di. xxxij. Sciendū ē etiā q̄ cū in oībz alijs.
rē. **P**rima ps h̄z duas. In p̄ma d̄c̄minat̄ q̄ r̄ q̄t̄ sint bo
na cōiugij. In scda vō d̄c̄minat̄ q̄l̄iter p̄ ea excusaf̄ coit̄
ibi. **L**ū igit̄ hec tria bona in aliq̄ rē. **P**rima ps h̄z tres

pres. in p̄ma d̄c̄minat̄ q̄ r̄ q̄t̄ sint bona cōiugij. In scda
qualiter se habeāt ad mrimoniū vtz̄ sunt sepabilia an
sepabilia. ibi. **E**t ē sciendū ab aliq̄bz p̄trahi cōiugij. In
tertia vō mouet duo dubia incidētia. ibi. **S**olet q̄ri cū
masculus r̄ femina rē. **S**ilr̄ scda ps in q̄ agit̄ quō bo
na cōiugij excusant̄ illū actū h̄z tres p̄riculas. In p̄ma
determinat̄ p̄ quē modū excusant̄. In scda d̄c̄minat̄
quādā autoritatē apli q̄ videt̄ cōtraria. ibi. **S**z si cō
cubir̄ q̄ sit cā plis rē. In tertia d̄c̄minat̄ q̄ndā auctarē
Grego. ibi. **S**ed forte aliq̄s dicit̄ rē. **E**t sic duo p̄nci
paliter determinat̄ magister in hac distinctione.

Determinat que r̄ quor̄ sūt bōa cōiugij.

Dist hec de bonis cō
iugij q̄ sint
r̄ qualiter coitū excusant. dicen
dū ē. **T**ria sūt principalit̄ bona
iugij. **U**nde augusti. **R**up̄tiale
bonū triptitū est. s̄. fides. p̄les. sacramētū. **I**n
fide attendit̄. ne post vinculū coniugale cum
alio vel alia coeat. **I**n ple vt amāter suscipiat̄
religiose educaf̄. **I**n sacramēto vt cōiugij nō
sepef̄. r̄ dimissus v̄l dimissa nec causa prolis al
teri cōiungat̄. **S**epatio autē gemia est. corpa
lis. s̄. r̄ sacramentalis. **C**orpaliter possunt se
pari causa fornicationis. r̄ ex cōi cōsensu cā
religionis siue vsq̄ ad temp̄. siue vsq̄ in finē.
Sacramentaliter vero nō possunt separari dū
viuunt. si legitime p̄one sint. **A**d hanc enī vin
culū iugale inter eos etiā si alijs a se discedē
tes adheserint. **U**n̄ auḡ. vsq̄ ado manēt̄ inf
viuētes semel inita iura nuptiarū. vt potius
sint̄ int̄ se iuges etiam separati q̄ cū alijs q̄bus
adheserunt. **I**tem manet̄ inter viuētes quod
dam iugale vinculū qd̄ nec separatio nec cum
altero copulatio possit auferre. **S**icut ap̄osta
ta anima de cōiugio christi recedens etiā fide
p̄dita. sacramētū fidei non amittit̄ qd̄ laua
cro regenerationis accepit. **R**edderet̄ enī re

deunti si amisisset abscedens. **H**abet aut̄ hoc
q̄ recesserit ad cumulus supplicij non ad merē
tuz̄ premij. **I**tem. **Q**uibus placuit ex p̄sensu ab
vsu carnalis concupie in p̄petuū p̄tinere. abs
sit vt vinculū inter illos iugale rumpat̄. im
mo firmitus heret̄ q̄ magis ea facta fecit̄ gerit
que charius p̄cordiusq̄ seruanda sunt. nō vō
luptarijs corporū nexibus. s̄z volūtarijs aīoz̄
affectibus. **E**t attēde q̄ tertū bonū cōiugij
d̄: sacm̄ nō q̄ sit ip̄m cōiugij. s̄ q̄ eiusde; rei
sacre signū ē. s̄. spiritualis r̄ inseparabilis cōiū
ctionis christi r̄ ecclesie.

Determinat q̄l̄iter bona iugij se habeāt ad
mrimoniū. vtz̄ sunt sepabilia v̄l inseparabilia b
Et est sciendū ab aliq̄bz p̄trahi cōiugij vbi
h̄ tria bona nō comitant̄. **D**ecet̄ enī fides vbi
vir cum alia r̄ mulier cum alio coit̄. hoc ergo
bonū ita coniugio adheret vt ex eo si assit̄ am
plius cōmendetur cōiugium. **S**i non assit̄ nō
iude annihilat̄. **Q**ue enī adultera est non ido
piunt̄ non est. imo si cōiunt̄ nō esset̄ adultera
non foret̄. **Q**d̄ cū sit culpa cōmittit̄. sacramē
tū vō non casat̄. **B**onū q̄z plis non omnibus
adest cōiugibus. **Q**uidam enī pari voto cor
tinētā seruant. alij p̄ etatis defectu vel alte
rius rei causa generare nō valēt. nec omnes
illi etiā qui p̄lem recipiūt bonū prolis habēt

Di. XX XI

Aug. su per gene sim.

Aug. in li. de bono cō iugali.